

**Universitat
Pompeu Fabra**
Barcelona

Treball de fi de màster de recerca

Nom i Cognoms

Màster:

Edició:

Directors:

Any de defensa:

Col·lecció: Treballs de fi de màster

Departament de Traducció i Ciències del Llenguatge

Resum

Aquest treball estudia l'expressió de la genericitat en la llengua de signes catalana (LSC). Per fer-ho, es fan servir tres conjunts de dades: dos provenen d'elicitacions amb signants de dues generacions diferents i l'últim és el producte d'aplicar diagnòstics de reeixidesa de diversos tipus de sintagmes nominals en oracions amb lectura genèrica. Dels tres objectius del treball, el primer és comprovar i elaborar sobre les hipòtesis de la recerca prèvia del fenomen en LSC i s'assoleix corroborant-ne algunes, perfilant-ne d'altres i detectant un nou signe relacionat amb la genericitat. El segon és estudiar la possible microdiacronia entre la generació de signants joves i la d'edat avançada i se'n troben indicis tant en l'expressió com en la percepció de la genericitat. Finalment, l'últim objectiu és detallar noves línies de recerca per continuar la recerca, cosa que es fa en base a les troballes d'aquesta investigació.

Paraules clau: genericitat, referència de classe, llengua de signes catalana, lingüística descriptiva

Abstract

This paper studies the expression of genericity in Catalan Sign Language (LSC). To do so, three datasets are used: two come from elicitation sessions with signers from two different generations, and the third is the results from applying felicity diagnostics to various types of noun phrases in sentences with a generic reading. The study pursues three main objectives. The first is to verify and refine the hypotheses put forward in earlier research on this phenomenon in LSC, and this is achieved by confirming some proposals, sharpening others, and identifying a previously unnoticed sign related to genericity. The second objective is to explore possible micro-diachronic change between the younger and old-aged generations of signers, and evidence is found in both the production and the perception of genericity. Lastly, the final objective is to outline new research avenues based on the paper findings.

Keywords: genericity, kind reference, Catalan sign language, descriptive linguistics

Índex

1	Introducció	1
2	Llengua de signes catalana (LSC)	3
2.1	Sintagmes nominals	3
2.2	Ús de l'espai	4
2.3	Components no manuals (CNM)	5
2.4	Fenòmens relacionats en altres LS	6
3	Marc teòric	9
3.1	Genericitat	9
3.1.1	Referència genèrica, de classe i d'objecte	11
3.1.2	Genèrics-d vs. Genèrics-i	13
3.2	Genericitat en les llengües orals	15
3.3	Genericitat en les llengües de signes	15
3.3.1	Genericitat en altres LS	15
3.3.2	Genericitat en LSC	18
4	Metodologia	21
4.1	Obtenció de les dades	21
4.1.1	Barberà i Quer (2015)	21
4.1.2	<i>Generics across languages</i>	22
4.1.3	Genèrics-d i genèrics-i	22
4.2	Anotació de les dades	23

5	Resultats	25
5.1	Elicitacions	25
5.2	Genèrics-d vs. Genèrics-i	31
6	Discussió	34
6.1	Les LS i la genericitat	34
6.2	Relació amb estudis previs	35
6.3	Microdiacronia entre els signants de LSC	36
6.4	Noves línies de recerca	36
7	Conclusions	38
	Bibliografia	40
	Apèndix	43

Llista de taules

1	Distribució de les quatre lectures en les oracions dels dos conjunts. . .	26
2	Relació entre la forma del SN i la lectura de les oracions dels dos conjunts (percentatges respecte del total de cada columna).	27
3	Relació entre la forma de l'oració i la lectura de les oracions dels dos conjunts (percentatges respecte del total de cada columna).	28
4	Relació entre l'origen de la genericitat i la lectura de les oracions dels dos conjunts (percentatges respecte del total de cada columna). . . .	28
5	Relació entre els CNM articulats amb el SN i la lectura de les oracions dels dos conjunts (percentatges respecte del total de cada columna). .	29
6	Relació entre la localització i la funció gramatical dels SN nominals i la lectura de les oracions dels dos conjunts (percentatges respecte del total de cada columna).	30
7	Resultats d'aplicar els diagnòstics de Krifka i Gerstner (1987) als SN de l'anglès.	31
8	Judicis dels informants B i C en els diagnòstics de Krifka i Gerstner (1987).	32
9	Acord entre els judicis dels informants B i C en els diagnòstics de Krifka i Gerstner (1987).	33

Capítol 1

Introducció

La llengua de signes catalana (LSC) és una llengua minoritària pròpia de la comunitat sorda de Catalunya i Menorca i, com totes les llengües, mereix una descripció completa. Una bona manera de contribuir a això és analitzar la genericitat, la manera com parlem “en general”, com a les oracions de (1) o (2), perquè és un fenomen tangencial a molts altres, com la definitud, el nombre o l’aspecte verbal.

- (1) Els lleons tenen crinera.
- (2) La patata va venir d’Amèrica

A banda, estudiar la genericitat en una llengua de signes (LS) pot aportar molt a l’estudi d’aquest fenomen en general. Com altres llengües en què ja s’ha estudiat, la LSC no té articles i el nombre és opcional. Tanmateix, el que fa interessants les LS és l’ús de l’espai, un recurs molt explotat en la modalitat gestual-visual, però inexistent en les llengües orals (LO) si no s’estudien des d’una perspectiva multimodal. Es pot suposar, per tant, que les LS compartiran estratègies per expressar la genericitat amb les LO i, alhora, en tindran de pròpies. Així doncs, amb aquesta motivació, l’objectiu principal del meu treball és estudiar l’expressió de la genericitat en la LSC.

Per sort, la meua investigació no parteix de zero, sinó del treball pioner de Barberà i Quer (2015). Gràcies a la seva primera descripció dels mecanismes a través dels quals s’expressa la genericitat en LSC, en la meua investigació puc centrar-me a aprofundir en alguns aspectes concrets, que detallo en l’apartat 3.3.2. Per a una explicació més detallada de la recerca anterior en genericitat, no només en la LSC, sinó en altres llengües, vegeu els apartats 3.2 i 3.3.

A l'hora de fer aquest treball, em plantejo tres objectius específics. Per començar, vull comprovar si les hipòtesis de Barberà i Quer (2015) expliquen les dades obtingudes per al projecte *Investigating generics across languages: a toolkit*, dirigit per Dimitra Lazaridou-Chatzigoga, Matt Husband, Suzi Lima i Linnaea Stockall i dut a terme entre els anys 2024 i 2025 (vegeu l'apartat 4.1.2) i les dades provinents d'aplicar els diagnòstics de Krifka i Gerstner (1987) a la LSC (vegeu l'apartat 4.1.3). A més, voldria poder aprofundir en algunes de les seves observacions. Tot i que per les característiques de les dades obtingudes d'una elicitació (principalment, que no són una mostra representativa) no podré fer anàlisis estadístiques, vull fer servir dades numèriques per explorar tendències.

El segon objectiu és estudiar la possible microdiacronia entre els informants de Barberà i Quer (2015) i el del projecte actual pel que fa a l'expressió de la genericitat, ja que tractem amb informants sords nadius de diferents grups d'edat. Finalment, voldria establir noves línies de recerca amb criteris clars per continuar la investigació i, concretament, sobre els aspectes de les LS que caldria tenir en compte per a estudis futurs.

Capítol 2

Llengua de signes catalana (LSC)

Per poder facilitar la lectura a aquelles persones que no estiguin familiaritzades amb la LSC, en aquest capítol se'n presenten alguns trets característics i rellevants per al treball. Primer, mostro el funcionament general dels sintagmes nominals pel que fa al nombre i la definitud. A continuació, l'ús que es fa de l'espai per motius tant sintàctics com discursius i, finalment, els components no manuals (CNM), la part dels signes que es fan amb les parts del cos diferents dels braços i les mans. Les explicacions d'aquest apartat estan basades tant en Quer *et al.* (2005) com en Quer i Barberà (2020).

Per representar les llengües de signes en format escrit, normalment es representa cada signe amb una paraula més o menys equivalent en la llengua d'escriptura. Per diferenciar la paraula en la llengua d'arribada del signe original, aquest darrer s'escriu en majúscules. Així doncs, l'exemple (3) és la traducció a la LSC de l'oració de (4). En aquest treball, les glosses s'acompanyaran també d'una traducció al català.

(3) JOAN LLENGUA SIGNAR CATALÀ SABER

(4) En Joan sap llengua de signes catalana.

2.1 Sintagmes nominals

En LSC no és obligatori marcar el nombre en els substantius, de manera que la interpretació de l'oració (5) depèn del context. Tanmateix, es pot marcar el plural amb la reduplicació del nom, que en les glosses es representa amb el símbol “++”

junt amb el signe, com a (6). Una altra manera de marcar el nombre és amb l'ús de numerals, que no requereixen reduplicació del nom, com a (7).

- (5) MARIA LLIBRE HAVER-HI
'La Maria té un llibre / llibres.'
- (6) MÓN LLENGUA++ HAVER-HI
'Al món hi ha moltes llengües.'
- (7) CATALUNYA LLENGUA OFICIAL 3
'Catalunya té tres llengües oficials.'

Pel que fa a la definitud, la situació és semblant, el nom escarrit de (8) pot interpretar-se com a definit o com a indefinit si no hi ha context. Si es vol assenyalar que un nom és definit, es pot fer servir un assenyalament amb el dit índex, que pot funcionar o bé com a determinant o bé com a demostratiu. Pel que fa a la glossa, es fa servir l'abreviació "IX" seguida d'un número que n'indica la persona, ja que també poden fer de pronoms (vegeu la secció 2.2). Aquests signes també poden estar marcats amb plural, que es realitza reduplicant l'assenyalament o canviant-lo per un moviment circular. L'exemple (9) conté un índex sense nombre marcat i el (10), un de plural.

- (8) INFANT CANSAT
'Un / el infant està cansat.'
- (9) PERSONA DONA IX3 CATALÀ
'Aquesta dona és catalana.'
- (10) GOS IX3pl PEIX MENJAR NO
'Aquests gossos no mengen peix.'

2.2 Ús de l'espai

Com que les llengües de signes (LS) fan servir la modalitat gestual-visual, l'ús de l'espai és una estratègia molt més explotada que en la modalitat oral-auditiva. Aquest fenomen es pot dividir en dues grans categories: l'ús de l'espai per motius discursius i l'ús de l'espai per motius sintàctics.

Pel que fa al primer, és molt habitual situar els referents en l'espai, situar-los en una àrea en concret. D'aquesta manera, no cal repetir el referent tota l'estona, sinó que un índex anafòric cap al locus en què hi ha ancorat el referent serveix com a pronom. Aquest recurs esdevé particularment útil quan cal "gestionar" diversos

referents alhora. Pel que fa a la glossa, el fet que un signe s'articuli en un espai concret s'indica amb una lletra subscripta. L'exemple (11) mostra el contrast entre dos referents. A banda, també es pot assenyalar un participant en el discurs, com a (12), i en aquest cas l'índex, que també funciona com a pronom, es glossa amb el número corresponent a la persona gramatical.

(11) MARC_a MARTA_b ESTUDIAR₊₊, PERÒ SEMPRES IX3_a SUSPENDRE
'El Marc i la Marta estudien molt, però el Marc sempre suspèn.'

(12) IX1 BARCELONA VIURE
'Visc a Barcelona.'

L'altre cas en què es fa servir l'ús de l'espai és quan la sintaxi ho requereix. Els verbs de concordança són aquells que, mitjançant l'espai, mostren la relació entre el subjecte i l'objecte. Per exemple, mentre que el verb AGRADAR a (13) no s'articula de cap manera especial per mostrar quin referent fa quina funció gramatical, el verb VEURE a (14) ha d'indicar qui veu i qui és vist. Així doncs, els participants en l'acció han d'estar ancorats a un locus i la trajectòria del verb canvia d'acord amb això. En les glosses, els verbs de concordança també es marquen amb lletres subscriptes.

(13) IX1 POMA AGRADAR
'M'agraden les pomes.'

(14) DIVENDRES GRÀCIA IX3_a POL_b VEURE_b
'Divendres va veure el Pol a Gràcia.'

2.3 Components no manuals (CNM)

Tots els signes d'una LS es poden descompondre en cinc components principals: configuració de la mà, moviment, localització, orientació i el component no manual (CNM). Aquests darrers formen part d'alguns signes lèxics, com DORMIR, que se signa amb el cap inclinat a un costat, o AMOR i PENA, que formen un parell mínim perquè només es diferenciï per l'expressió facial.

A banda d'això, però, els CNM també juguen un paper molt important en el nivell funcional de la llengua. Per exemple, les interrogatives polars es distingeixen de les oracions declaratives per les cel·les alçades del signant, com a (15), amb el CNM indicat amb una línia horitzontal sobre els signes amb què s'articula. Les interrogatives de contingut, en canvi, fan servir cel·les arrufades sobre la partícula interrogativa,

com a (16). Els CNM poques vegades són monofuncionals, però, com mostra el condicional de (17), que comparteix les celles alçades amb la interrogativa de (15),

- (15) $\overline{\text{IX2 L-S-C SABER}}^{\text{br}}$
 ‘Saps LSC?’
- (16) JORDI TREBALLAR $\overline{\text{ON}}^{\text{fb}}$
 ‘On treballa, el Jordi?’
- (17) $\overline{\text{SI PLOURE}}^{\text{br}}$ IX1pl PASSEJAR PODER-NO
 ‘Si plou, no podem sortir a passejar.’

A banda d’aquestes funcions sintàctiques, la recerca ha demostrat que els CNM operen en tots els nivells de la llengua: fonològic, morfològic, sintàctic, prosòdic, etc. Per a una revisió de la literatura sobre aquest aspecte de les LS vegeu, per exemple, Pfau i Quer (2010). D’entre tots els CNM diferents que s’han descrit, però, n’hi ha que han sigut més estudiats que d’altres. La figura 1 mostra els que es tindran en compte per a aquest treball amb imatges extreïdes dels vídeos de l’elicitació per al projecte *Generics across languages* (vegeu el capítol 4): celles alçades (1a), mirada a l’espai sígnic (1b), celles arrufades (1c), cap inclinat (1d), ulls aclucats (1e) i moviment de tors (1f).

2.4 Fenòmens relacionats en altres LS

L’ús de l’espai i els índexos són dos aspectes que pel que mostra la literatura sembla que actuen de manera molt semblant en les LS occidentals. A continuació es presenten dos exemples d’altres LS per complementar la informació sobre la LSC.

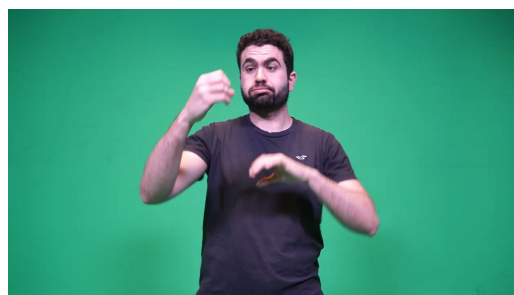
Llengua de signes americana (ASL)

En ASL s’han identificat dues funcions per als índexs Ahn (2019). Per una banda, hi ha els índexs neutres que actuen com a pronom. Per l’altra, hi ha els índexs a un locus, a un punt de l’espai en què es col·loca un referent, per ancorar un referent a un en concret.

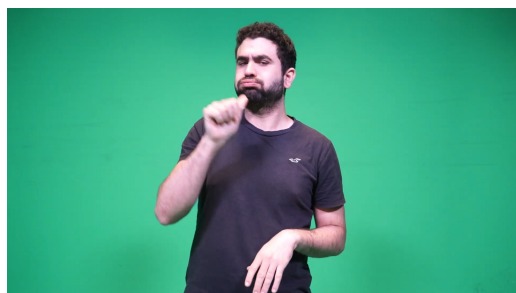
La gran diferència entre tots dos és que l’IX-locus serveix per desambiguar els casos en què hi hagi dos possibles antecedents. En els casos en què només n’hi ha un de possible, IX-neutre és suficient perquè no cal assenyalar el locus del referent concret. D’aquesta manera, IX-locus actua com a demostratiu, però no és obligatori.

(a) Celles alçades

(b) Mirada a l'espai signic

(c) Celles arrufades

(d) Cap inclinat

(e) Ulls aclucats

(f) Moviment de tors

Figura 1: Components no manuals més estudiats

Aquesta anàlisi no s'ha aplicat a la LSC i, tot i que queda fora de l'abast d'aquest treball, sembla que també hi encaixaria. Un altre tret de l'ASL que explora Ahn que sí que sembla més llunyà és el fet que la direcció de l'assenyalament de l'IX-neutre marca l'animacitat del referent.

Llengua de signes italiana (LIS)

Sobre la LIS, Bertone (2007) diu que no té un article fonològic dedicat, però que tot i això se'n pot marcar la definitud amb diversos recursos. Entre aquests hi ha l'assenyalament, com en ASL, l'ús de classificadors o la marca de tòpic. A banda, els sintagmes nominals definits se solen marcar amb CNM com inclinació del cap o alçament de les celles. Bertone afirma que aquests no manuals funcionen com un “article” visible, tot i que no són segmentals.

De l'assenyalament diu que és un demostratiu i no un article pur per les propietats distributives i interpretatives que té. Per exemple, quan només cal una inferència cognitiva per esbrinar-ne la definitud, s'omet l'assenyalament, cosa que no es podria fer mai amb un article autèntic. Així doncs, si no hi ha ni assenyalament ni CNM, un sintagma nominal es pot interpretar com a definit, indefinit, genèric o existencial, i és el context el que ho determina.

Capítol 3

Marc teòric

3.1 Genericitat

Sovint quan ens expresseu no fem referència a un grup concret de coses, sinó que parlem “en general”. Per exemple, amb l’oració (18) no ens referim als ocells que viuen al parc de la Ciutadella; el subjecte és concepte abstracte que representa tots els ocells. El referent d’aquesta oració (tots els ocells, tant reals com potencials) no està en un context espaciotemporal i, per tant, no podem demanar “Quan volen?” o “On volen?”. Aquest tipus de referència s’anomena “genèrica” i en la investigació d’aquest fenomen es considera fundacional Carlson (1977).

(18) Els ocells volen.

Els sintagmes amb referència genèrica més estudiats d’aleshores ençà han sigut els *bare plurals* de l’anglès, com el de (19), però també s’han analitzat els d’altres llengües. En els apartats 3.2 i 3.3 es fa una breu exploració de la literatura sobre l’expressió de la genericitat en llengües amb característiques properes a les de la LSC, tant orals com signades. Tanmateix, sembla que cap idioma té un mecanisme únic i inequívoc per expressar-la (Krifka i Gerstner, 1987).

(19) Birds fly.

Tradicionalment, l’anàlisi d’aquestes oracions implica la presència d’un adverbi de quantificació sense contingut fonètic i, per tant, es formalitza amb una fórmula d’operador tripartit de la forma de (20). Així doncs, una manera de representar l’oració (18) és la formalització de (21).

- (20) Operador (Restrictor) [Abast del nucli]
- (21) GEN x, s (x és un ocell en s) [x vola en s]
 ‘Tots els individus x i situacions s normals tal que x és un ocell en s són tals que x vola en s .’

Aquesta fórmula presenta problemes, però. Dobrovie-Sorin i Falk (2003) apunten una sèrie d’arguments per demostrar que un únic operador (GEN) genera una ambigüïtat pel que fa al domini de la quantificació. Les oracions com (18) podrien interpretar-se de manera que l’operador quantifica només sobre individus o també sobre esdeveniments i temps. La solució que proposen Dobrovie-Sorin i Falk és la de (22), que fa servir un operador relacional “GEN” que quantifica sobre individus i un operador unari “HAB” (d’“habitual”) que funciona com a un adverbi de freqüència.

- (22) GEN x (x és un ocell) [HAB t (x vola en t)]
 ‘Per tots els individus normals x tal que x és un ocell, habitualment existeix un temps t en què x vola.’

Una revisió més radical encara és la que fa Carlson (2009), que troba problemàtic que el subjecte de les oracions com (18) es tracti com a un predicat. La solució que presenta és tractar-les com a expressions referencials en si mateixes. A (23) es pot veure com o representa l’entitat abstracta que representa tots els ocells, com explicàvem sobre (18) i s’hi aplica directament el predicat “Volar”. Els avantatges que presenta aquest enfocament són que evita problemes en interaccionar amb la negació o respecte a la categoria aspectual de l’oració resultant, per exemple. Tanmateix, cal explicar per què qualsevol predicat que es pugui aplicar a un individu també es pot aplicar a aquesta entitat abstracta.

- (23) Volar (o)

En la literatura es troben encara més corrents diversos pel que fa a la formalització i l’enfocament teòric de la genericitat. Una exposició extensa és, per exemple, la que fa Dayal (2011). Per al present treball, però, interessa estudiar la genericitat amb una perspectiva més aplicada, més descriptiva. A continuació es presenten diverses maneres de dividir i classificar aquest fenomen des d’aquest punt de vista.

Krifka *et al.* (1995) diferencia referències a una classe i a un objecte concret, i entre referències específiques i no específiques. Prenguem per exemple la classe formada

pels lleons. Podríem fer referència específica a un objecte parlant d'en Simba i a una classe de manera específica parlant d'"el lleó" o de manera no específica parlant d'"un lleó".

Al nivell de l'oració, l'autor separa entre les caracteritzants i les particulars. Les primeres expressen propietats, com a (24), i les darreres, referències a esdeveniments, com a (25) i (26). Segons la combinació del tipus de sintagma i del tipus d'oració, la interpretació és genèrica o no i té propietats diferents. Ara bé, aquesta classificació té el gran problema de ser anglocèntrica o, com a mínim, de basar-se en excés en llengües amb definitud explícita. Seria difícil, per tant, aplicar-la a una llengua sense determinants obligatoris com la LSC.

(24) Els lleons tenen crinera.

(25) El lleó va desaparèixer d'Àsia.

(26) En Simba menja carn.

Una altra classificació és la que proposa Seres (2020), que reconeix dos tipus de referència a les classes: directa i indirecta. La primera és simplement la que trobem en oracions definitòries amb còpula, com la de (27). La referència indirecta, en canvi, és més diversa. Per una banda, la proporcionen les frases caracteritzants, com (24), i per l'altra, els predicats que exigeixen una interpretació de classe, com "estar extingit", com a (28). També inclou en aquesta categoria els objectes d'alguns verbs de subjecte experimentador, com "agradar" a (29). Aquesta classificació no té el problema de la de Krifka *et al.* (1995) perquè no es basa en un idioma amb unes característiques concretes, però tot i així no és prou descriptiva per al nostre objectiu.

(27) El tigre és un gran fèlid.

(28) El tigre de Borneo està extingit.

(29) M'agraden els tigres.

3.1.1 Referència genèrica, de classe i d'objecte

Per a aquest treball, la classificació que es farà servir per descriure les dades de la LSC està basada en la del projecte *Investigating generics across languages: a toolkit*. La distinció és entre tres tipus de referència: genèrica, de classe (*kind* en anglès) i d'objecte. Aquesta darrera és la més senzilla de comprendre: és la que no

entendríem com a genèrica, la que té com a referent un individu o un grup concrets i no busca fer cap generalització.

La referència d'objecte també es pot anomenar “específica”, en contraposició amb la genèrica (de Vriendt i Rasquinet, 1990) i dins d'aquesta categoria podem distingir entre referència episòdica i habitual. En la primera, el valor de veritat de l'oració depèn d'un esdeveniment concret en un moment concret, com a (30), i en la darrera, no, com a (31). Segons Carlson (2005), els habituals també s'anomenen, en anglès, *customary*, *usitative*, *nomic* i *frequentative*. Segons Carlson, en la literatura formal aquest tipus d'oracions s'anomenen “genèriques” i en la literatura descriptiva “habitual”. Aquest darrer terme és el que es fa servir en aquest treball i es reservarà “genèric” per a un altre tipus de referència.

(30) El Joan ha menjat pa amb oli per esmorzar.

(31) El Joan sovint menja pa amb oli per esmorzar.

Un altre nom que s'ha fet servir per a l'habitual és “iteratiu”, però no són necessàriament el mateix (Carlson, 2005). Els iteratius són episòdics, en el sentit que es parla d'un sol esdeveniment, però dins d'aquest l'acció és repetida. El català no té un aspecte iteratiu pròpiament, però es pot expressar d'una manera com la de l'exemple (32). De fet, fins i tot es pot combinar l'habitualitat amb l'aspecte iteratiu, com a (33).

(32) El Joan tossia i tossia sense parar.

(33) Sovint el Joan tus i tus sense parar.

Els altres dos tipus de referència que tindrem en compte es podrien considerar “genèrics”, perquè serveixen per parlar “en general”. Així doncs, la referència a una sola entitat abstracta (*type*) que representa tot el grup d'instàncies reals i potencials (*tokens*) serà “de classe” i la referència al grup d'instàncies mateix serà “genèrica” pròpiament. La prova més fàcil per distingir-les és que la referència genèrica admet excepcions (perquè el referent és un grup i, per tant, alguns individus poden allunyar-se de la norma) i la referència de classe, no (perquè el referent és una sola entitat).

El resultat d'aquesta prova, però, no sempre és clar. Els exemples (34) i (36) contenen clarament referència de classe i genèrica, respectivament, però l'exemple (35) queda en un punt intermedi. Aquest tipus d'interpretacions són força subjectives i

l'important és ser consistent. En aquest treball, s'acceptaran com a vàlids aquests casos i per tant, es considerarà que a (35) la referència és genèrica.

- (34) Els pingüins són aus.
 #Els pingüins són aus, però aquest és un mamífer.
- (35) Els pingüins no poden volar.
 ?Els pingüins no poden volar, però aquest sí que en sap.
- (36) Els pingüins són simpàtics.
 Els pingüins són simpàtics, però aquest té mala llet.

En el projecte s'inclou una quarta divisió en la classificació, la de subgrup (*subkind* en anglès). En aquest treball, però, s'ha optat per no considerar-la pel fet que no té una interpretació pròpia. És a dir, clarament es pot fer referència a subgrups ontològics (quan parlem d'"el tigre de Bengala" de manera general, la referència és a un subgrup del grup "tigres"), però se'n pot fer tant genèrica com de classe. Això s'il·lustra en els exemples (37) i (38), en què el primer té interpretació genèrica i el segon, de classe. A més, qualsevol grup pertany ontològicament a un altre: els tigres de Bengala, als tigres; aquests, als felins; aquests, als mamífers, etc. Per tant, tindrem en compte la manera com s'expressen els subgrups en LSC, però no ho considerarem una categoria de "genericitat" pròpiament.

- (37) El plàtan de Canàries és deliciós.
 El plàtan de Canàries és deliciós, però aquest és dolent.
- (38) El plàtan de Canàries és una fruita.
 #El plàtan de Canàries és una fruita, però aquest és una verdura.

3.1.2 Genèrics-d vs. Genèrics-i

Krifka i Gerstner (1987) també presenten una divisió pròpia entre dos tipus de genericitat, però no és tant a nivell de concepte com a nivell de comportament dels sintagmes. Estudiant l'anglès, separen tots els tipus de sintagma nominal (definit, indefinit, *bare*, singular, plural, in comptable...) en aquests dos grups a partir de quatre diagnòstics per veure si la interpretació genèrica és reeixida en diferents contextos.

El primer són els predicats que exigeixen una interpretació de classe, com "estar extingit". Per exemple, en català podríem dir (39a) però no (39b). El segon és

semblant: els predicats dinàmics (o no estatus), com “arribar”. De la mateixa manera, en català és vàlid dir (40a), però no (40b). El següent diagnòstic segueix la troballa de Lawler (1973) que alguns sintagmes nominals genèrics poden combinar amb propietats essencials, però no accidentals. D’aquesta manera, en català seria reeixit dir tant (41a) com (41b), però de la parella (42) només ho seria (42a), que expressa una propietat essencial. Aquest diagnòstic està relacionat amb l’anterior, en el sentit que els predicats dinàmics sempre expressen propietats accidentals.

- (39) a. Els dinosaures estan extingits.
b. #Un dinosaure està extingit.
- (40) a. La patata va arribar a Europa el s. XV.
b. #Una patata va arribar a Europa el s. XV.
- (41) a. La sardana és catalana.
b. La sardana és popular.
- (42) a. Una sardana és catalana.
b. #Una sardana és popular.

Tant per a l’anglès com per al català el resultat d’aquestes tres proves és el mateix: els únics sintagmes que no els passen són els que porten un article indefinit. Per a l’última, però, el resultat sembla que s’inverteix. Consisteix a intentar fer encaixar la interpretació genèrica a sintagmes que no siguin el que Krifka i Gerstner anomenen un *well-established kind*. Els exemples de (43) mostren com en aquest cas la interpretació genèrica només és possible amb els sintagmes indefinits (o *bare*, en l’anglès).

- (43) a. #El lleó amb tres potes és ferotge.
b. Un lleó amb tres potes és ferotge

El resultat dels quatre diagnòstics és que tots els sintagmes menys els indefinits passen els tres primers i només els indefinits (i els *bare* en anglès) passen el quart. Així doncs, els que passen el quart són “genèrics-i” i els altres, “genèrics-d” (d’“indefinit” i “definit”, respectivament). Com que aquesta classificació està enfocada als sintagmes, no és útil per avaluar la interpretació de les oracions. Tanmateix, és una bona eina per descriure el comportament dels sintagmes nominals pel que fa a la genericitat.

3.2 Genericitat en les llengües orals

És clar que la genericitat s'expressa de maneres diferents en llengües diferents. La que més s'ha estudiat ha sigut l'anglès i, concretament, els *bare plurals*. Dayal (2011) presenta una comparació entre l'anglès, les llengües romàniques i d'altres. Entre aquestes hi ha el xinès, que no té opció de marcar el nombre en els noms i tampoc no té article, i el rus o l'hindi, que tenen marca de nombre obligatòria, però no articles.

A Dayal i Sağ (2020) s'hi afegeixen el nuosu i el bengalí, també amb propietats diferents. L'aportació principal de la seva recerca, tanmateix, és determinar els dos factors que més afecten com s'expressa la genericitat en una llengua concreta: si hi ha o no una distinció entre singular i plural en els substantius comptables i si hi ha o no marcadors de definitud i no-definitud explícits. Aquesta classificació també té punts intermedis, però, ja que hi ha llengües en què és possible marcar aquests trets, tot i que no és obligatori, com la LSC.

Seres (2020) descriu en profunditat la genericitat en el rus i dona tres motius pels quals un sintagma nominal sense marca de definitud, com els de la LSC, pot semblar (en l'anglès original: *feels*) definit. Per una banda, si pel context el referent és ontològicament únic (com el Sol), el sintagma actuarà com a definit. Per l'altra, passarà el mateix si hi ha prominència tòpica (*topical salience*), que en el cas del rus es dona amb un tòpic preverbal. Finalment, si hi ha anaforicitat (si el referent ja s'ha esmentat), el sintagma tindrà les propietats d'un definit.

Seria interessant veure quina és la llengua oral que més s'assembla a la LSC en l'expressió del nombre, de la definitud i, sobretot, de la genericitat. Per a això, però, cal una descripció completa que encara no es té i és un dels objectius d'aquest treball. Per assolir-lo, doncs, cal mirar cap a les llengües més semblants a la LSC: les LS.

3.3 Genericitat en les llengües de signes

3.3.1 Genericitat en altres LS

Tot i que no es fa servir necessàriament per a la referència genèrica, l'habitualitat ha estat força estudiada en la literatura de les LS (Klima i Bellugi, 1979; Fischer i Gough, 1978, entre d'altres). En moltes LS s'ha descrit un aspecte habitual, és a dir, que el verb es pot modular per fer entendre que és un costum. En ASL, per exemple,

es fa repetint el signe ràpidament però sense desplaçar-lo en el pla horitzontal i, en LSC, repetint-lo més lentament que per al plural, amb un moviment rítmic del cap i amb les celles i els llavis arrufats (Quer, 2012).

A banda, Quer (2012) descriu que generalment en les LS el restrictor dels operadors tripartits (dels quals la genericitat n'és un) es marca amb les celles alçades. D'aquesta manera, en una oració amb referència genèrica, el subjecte porta aquesta marca.

Llengua de signes de la Bèlgica francòfona (LSFB)

Un dels estudis més primerencs sobre l'expressió de la genericitat i l'habitualitat és de Vriendt i Rasquinet (1990), sobre la LSFB. Per obtenir les dades, elíciten interaccions naturals entre sords signants donant-los instruccions molt generals. Per exemple, en una conversa, demanen a un dels participants que faci veure que no sap què és un kiwi quan l'altre li digui que n'ha menjat o, en una altra, els demanen que parlin dels costums que tenen quan viatgen. Després d'analitzar les dades, presenten els resultats als informants perquè els validin.

Pel que fa a les oracions habituals, els autors troben que sovint s'expressa amb l'aspecte del verb. En els casos que no, els informants donen tres possibles motius. Per una banda, hi ha signes que per restriccions fonològiques no poden ser reduplicats, i en aquest cas l'aspecte es mou a un altre signe. Per l'altra, hi ha casos en què l'aspecte es podria interpretar de manera diferent: si es marca amb l'aspecte habitual el verb "BEURE", pot semblar que la persona és alcohòlica. L'últim cas que descriuen és que l'aspecte sigui innecessari perquè o bé pel context o bé per l'expressió neutra de la cara s'entén que l'acció no és puntual.

Així com els hàbits tenen un marcador propi, però, de Vriendt i Rasquinet troben que no n'hi ha per a la genericitat. El que justament denota genericitat és "l'absència de qualsevol marca, manual o no manual, que pugui transmetre informació específica". També descriuen que, a diferència de les instàncies concretes, les classes no se situen en l'espai. En resum, la genericitat en LSFB s'expressa amb el signe en forma de citació, sense CNM i, en general, sense determinants.

Per tant, l'absència del marcador habitual facilita la interpretació episòdica, mentre que l'absència de marcadors específic en facilita la genèrica. A banda, en LSFB indicar que un referent és específic no és obligatori, i per tant quan no es marca l'estatus és ambigu. Per tot això, els autors comparen la llengua amb el polonès o el serbocroat.

Finalment, els autors detecten un índex fet amb la mà passiva mentre la dominant fa un signe amb lectura genèrica, però és tan subtil que només el detecten passant la cinta a càmera lenta. El relacionen amb un índex que descriuen Zimmer i Patschke (1990) en la llengua de signes americana (ASL), que té una realització semblant: amb la mà que fa l'índex en una posició baixa, apuntant cap amunt i sense gaire moviment. La gran diferència és que el de Zimmer i Patschke té les propietats d'un determinant i no pot aparèixer amb genèrics o abstractes, mentre que de Vriendt i Rasquinet el troben en la LSFB en oracions amb referència genèrica. Tanmateix, els mateixos autors confessen que no tenen prou informació per caracteritzar-lo del tot.

Llengua de signes americana (ASL)

La llengua de signes americana és la LS que més ben descrita està en la majoria d'àmbits, i la genericitat no n'és una excepció. Wilbur (1998) diu que l'ASL fa servir la forma de citació per als genèrics i que el tema es marca amb les celles alçades. Aquest darrer punt es remarca a Wilbur i Patschke (1999), que afirmen que aquest CNM no es fa servir habitualment per als subjectes no marcats com a tòpic, però que sempre se'n posa a subjectes genèrics. Aquest fet està relacionat amb l'observació que s'ha esmentat més amunt de Quer (2012) sobre el restrictor dels operadors tipartits.

A banda, el més curiós de l'ASL és el signe TEND, que ha estat descrit com a marcador explícit de genericitat. Wilbur (1998) diu que serveix per assenyalar que el predicat és característic del subjecte. A més, deixa ben clar que no és redundant amb l'aspecte habitual, que indica que una acció és repetida i no és necessari per expressar genericitat. Ho mostra amb l'exemple (44), en què s'hi veuen els dos marcadors: les celles alçades i el signe TEND.

- (44) $\overline{\text{PAT}}^t$ TEND WORK-arc-“regularly”
 ‘Pat tends to work a lot’ (Wilbur, 1998)

Sobre aquest mateix signe, tant Quer (2012) com Abner i Wilbur (2017) afirmen que és una expressió lèxica explícita de l'operador GEN, que normalment és mut. Aquests darrers hi afegeixen que es pot aparèixer tant al principi com al final del sintagma per emfatitzar, com es pot fer amb altres predicats verbals. També és possible combinar-lo amb operadors de proporció, com mostra l'exemple (45), o fer-lo servir en oracions sense un verb explícit com la de (46). Així doncs, TEND és una marca explícita de genericitat i és el recurs principal de l'ASL per expressar-la.

- (45) SIXTY PERCENT IX_i,plural-circle AMERICA T-E-E-N-A-G-E-R, TEND INCREASE FAT
 ‘Sixty percent of American teenagers tend to be overweight.’ (Abner i Wilbur, 2017)
- (46) MAN TEND MORE TALL WOMAN
 ‘Men tend to be taller than women.’ (Abner i Wilbur, 2017)

3.3.2 Genericitat en LSC

L’expressió de la genericitat en LSC ha estat analitzada en diversos treballs. Per exemple, Barberà (2012) diu que els genèrics no coocorren amb índexos perquè aquests atribueixen propietats referencials i, per tant, no queden localitzats en l’espai. Quer (2012) ho corrobora dient que els substantius sense determinant poden assumir una interpretació genèrica si no estan localitzats en l’espai. Barberà, però, diu que els sintagmes nominals indefinits no específics es poden situar en la part superior de l’espai, si bé no hi queden ancorats. Tornant als índexos, també diu que l’únic cas en què un genèric pot coocórrer amb un índex és quan en el context hi ha present una instància de la classe i s’hi fa referència.

La investigació més completa en aquest àmbit, tanmateix, és la de Barberà i Quer (2015). Tot i que fan una primera aproximació molt completa, però, cal tenir en compte que es tracta d’una presentació i que continua sent un treball relativament superficial. Separen la genericitat en dos nivells: oracional i nominal. En aquest darrer, afirmen altre cop que els substantius genèrics no estan localitzats a l’espai i afegeixen que l’assenyalament implica una lectura existencial. Així doncs, la continuació (47b) no és reeixida amb una interpretació genèrica, sinó que es traduiria per ‘aquest és sociable’.

- (47) LLEÓ CARN MENJAR (Barberà i Quer, 2015)
- a. $\emptyset$ CARÀCTER SOCIAL
 - b. #IX₃ CARÀCTER SOCIAL

Una altra estratègia és la de combinar el signe sense reduplicació amb el signe DIFFERENT++, com mostra (48). També es fan servir signes explícits per a introduir una lectura de classe o de subclasse, com als exemples (49) i (49), respectivament. A banda, també hi ha predicats i lèxic que exigeixen una interpretació de classe comuns a altres llengües, com EXTINGIR o MAMÍFER, o estructures pròpies de la LSC, com la construcció CARÀCTER TÍPIC de (51).

- (48) PINGÜÍ DIFERENT++ NORD^POL SUD^POL VIURE
‘Els pingüins viuen al pol Nord i al pol Sud.’ (Barberà i Quer, 2015)
- (49) PINGÜÍ AU GRUP ÉS
‘Els pingüins pertanyen a la classe de les aus.’ (Barberà i Quer, 2015)
- (50) GRUP FELÍ DEPARTAMENT GAT AGRESSIU NO
‘Entre els felins, els gats no són agressius.’ (Barberà i Quer, 2015)
- (51) PORRÓ CARÀCTER TÍPIC CATALUNYA
‘Els porrons són típics de Catalunya.’ (Barberà i Quer, 2015)

A nivell oracional, el més destacable és el signe ÉS, visible en la figura 2a, que segons Quer (2012), té paral·lels amb el signe TEND de l’ASL. Es fa servir per caracteritzar un referent, però no té una lectura necessàriament genèrica, sinó que pot predicar sobre objectes concrets, com a (52). Pel que fa a la distribució, sempre va al final de l’oració i és invariable en forma. A més, com que no pot coocórrer amb un índex, el nominal no està ancorat en l’espai.

- (52) JOAN TREN PUJAR DORMIR ÉS
‘Quan el Joan puja a un tren, s’adorm.’ (Barberà i Quer, 2015)

Tot i que el signe ÉS és un recurs força característic, no és l’únic. L’aspecte habitual, a banda de la modulació en el verb, es pot indicar amb el signe VISTA++, el qual es mostra a la figura 2b. Malgrat el que pugui semblar per la glossa, sembla que no té necessàriament una lectura evidencial, i pot ocórrer en diverses posicions, tot i que sembla que la inicial és la preferida, com a (53). Finalment, altres maneres d’indicar referència genèrica són els verbs sense flexió o amb aspecte imperfectiu, com l’oració de (54), i adverbis de quantificació com NORMALMENT i SEMPRE, com a (55).

- (53) VISTA++ PERSONA HOME PREHISTÒRIA COVA PINTAR
‘En la prehistòria l’home solia pintar coves.’ (Barberà i Quer, 2015)
- (54) OS HIVERN PERÍODE DORMIR[llengua fora]
‘A l’hivern els ossos dormen molt de temps.’ (Barberà i Quer, 2015)
- (55) NORMALMENT UN PAGÈS SEMPRE CUIDAR CAVALL
‘Normalment un pagès sempre cuida el cavall.’ (Barberà i Quer, 2015)

(a) Signe ÉS

(b) Signe VISTA++

Figura 2: Signes relacionats amb la genericitat i l'habitualitat.

Capítol 4

Metodologia

4.1 Obtenció de les dades

Per a assolir els objectius d'aquest treball he fet servir tres grups de dades. El primer grup és el que van fer servir Barberà i Quer (2015) en el seu treball pioner. El segon, el que hem enregistrat des de l'LSC-Lab per al projecte *Investigating generics across languages: a toolkit*. Aquests dos grups són el resultat de diverses sessions d'elicitació en les quals es van enregistrar oracions amb diversos tipus de referència. El darrer conjunt de dades és el resultat d'aplicar els diagnòstics de Krifka i Gerstner (1987) per classificar els sintagmes nominals d'una llengua entre genèrics-i i genèrics-d. Els detalls sobre tots tres grups es donen en els apartats següents i les mateixes dades es poden consultar a través dels enllaços a l'apèndix.

4.1.1 Barberà i Quer (2015)

Per al seu treball pioner en la descripció de com s'expressa la genericitat en LSC, Barberà i Quer van fer quatre sessions d'elicitació amb dos sords nadius a finals del 2014 i en total van enregistrar 149 vídeos. Gairebé tots els vídeos contenen oracions simples curtes i s'hi troben tots els tipus de referència que tinc en compte per a aquest treball (genèrica, de classe i d'objecte, tant episòdica com habitual). En molts casos, diversos vídeos són versions diferents d'una mateixa proposició.

En el cas d'aquestes dades, es tracta de dues persones sordes natives de l'LSC, de l'àrea de Barcelona i d'edat avançada. Un dels participants (A) apareix en el 35% dels vídeos i l'altre (B), en el 65% restant. D'ara endavant, quan es presenti un exemple provinent d'aquest conjunt, s'indicarà amb les sigles BQ i el número

d'identificació de l'oració, com a (56).

- (56) LLEÓ ALA HAVER-HI-NO
 ‘Els lleons no tenen ales.’ (BQ65)

4.1.2 *Generics across languages*

Per al projecte, des de l'LSC-Lab vam seguir principalment el manual d'elicitació que es dona als col·laboradors. Conté cinc històries il·lustrades amb dibuixos i es demana que es tradueixin algunes oracions (41 en total) a la llengua que es vol estudiar. Cada història va sobre un referent diferent: plàtans, lleons, canadencs, cotxes i aigua. La justificació d'aquesta tria és que inclou un objecte comptable, un ésser viu, un tipus de persona, un aparell i una substància incomptable.

A les 41 oracions del manual n'hi vam afegir 9 de pròpies i vam enregistrar diverses versions d'algunes. Així, en total vam obtenir 95 gravacions diferents que en general segueixen contenint una sola oració cadascuna, però que són més llargues i complexes que les de Barberà i Quer (2015).

L'elicitació es va fer al llarg de quatre sessions durant el primer trimestre del 2025 amb un sol informant. En aquest cas, l'informant (C) també és sord, nadiu de la LSC i de l'àrea de Barcelona. La gran diferència de l'altra elicitació, però, és que l'informant és jove. A més, ens vam reunir amb l'informant B i l'informant C en una cinquena sessió perquè comentessin entre ells alguns vídeos que consideràvem interessants i prendre nota de les seves intuïcions. D'ara endavant, quan aparegui un exemple d'aquest conjunt s'indicarà amb les sigles GL i el número d'identificació corresponent, com a (57).

- (57) IX3 PAÍS PAPUA-NOVA-GUINEA PLÀTAN CULTIVAR++ PRIMER-COP
 ‘El plàtan es va cultivar per primer cop a Papua Nova Guinea.’ (GL1)

4.1.3 *Genèrics-d i genèrics-i*

El darrer grup de dades és d'un tipus diferent: el resultat d'aplicar els diagnòstics de Krifka i Gerstner (1987). L'objectiu és separar els tipus de sintagma nominal possibles en una llengua en dues categories: genèrics-d i genèrics-i. Els tipus de sintagma que vaig tenir en compte van ser els següents: el nom escarit, el nom localitzat en

l'espai, el nom reduplicat, el nom acompanyat d'un índex, el nom acompanyat d'un índex reduplicat, el nom acompanyat del signe UN i el nom acompanyat d'un índex que morfològicament expressa plural. En els casos en què el sintagma està format per un substantiu i un modificador, vaig tenir en compte els dos ordres possibles.

Pel que fa als diagnòstics pròpiament, consisteixen a veure si cada tipus de sintagma pot tindre una lectura genèrica o de mena en diferents oracions. El primer diagnòstic fa servir un predicat que requereixi referència de mena, com a (58), i el segon, un predicat dinàmic, com a (59). El següent diagnòstic compara l'atribució d'una propietat essencial, com a (60), amb una propietat accidental, com a (61). Finalment, l'últim diagnòstic consisteix a fer referència a un concepte que no sigui un “well-established kind” amb un predicat que exigeixi referència de mena, com a (62). Les oracions per a la meua elicitació són les que mostro en els exemples (58-62), canviant la forma del sintagma nominal del subjecte per cadascuna de les possibles.

- (58) LLEÓ EXTINGIT
'Els lleons estan extingits.'
- (59) PATATA IMPORTAR
'La patata es va importar.'
- (60) SARDANA CATALÀ
'La sardana és catalana.'
- (61) SARDANA POPULAR
'La sardana és popular.'
- (62) LLEÓ NAS VERMELL EXTINGIT
'Els lleons de nas vermell estan extingits.'

Per a jutjar totes les possibles combinacions, em vaig reunir per separat amb l'informant B i l'informant C per anotar les seves intuïcions lingüístiques. Durant la conversa els vaig presentar les oracions una per una i cadascun dels sintagmes nominals. A partir de les notes que vaig prendre sobre els seus comentaris vaig elaborar una taula per a cadascun, l'anàlisi de les quals es presenta en l'apartat 5.2.

4.2 Anotació de les dades

Per poder treballar adequadament amb les dades de les dues elicitacions, primer vaig glossar cadascun dels vídeos. Per sort, això no va caldre per a les dades de Barberà i Quer (2015), perquè ja tenien glosses. A banda, també vaig anotar el tipus de

referència de cada oració segons la divisió presentada a l'apartat 3.1.1 i vaig indicar les oracions en què a més el referent era un subgrup d'entitats. Per exemple, l'oració de (63) té referència de classe i la de (64), genèrica i de subgrup.

(63) FRUITA TEMPS PLÀTAN ÉS

‘El plàtan és una fruita del temps.’ (GL27)

(64) GRUP FELÍ DEPARTAMENT GAT AGRESSIU NO

‘El gat, un felí, no és agressiu.’ (BQ119)

Seguidament, vaig anotar la forma general tant del sintagma nominal en qüestió com de l'oració. Tornant als exemples (63) i (64), tots dos tenen un nom escarrit, però en el nivell oracional la primera predica amb un adjectiu i el verb ÉS (vegeu l'apartat 3.3.2) i la segona, amb un sol adjectiu. En altres casos, per exemple, el verb està reduplicat o el nom localitzat en l'espai.

A partir de la forma del SN i de l'oració també vaig indicar de quin dels dos prové la genericitat. És a dir, si hi ha cap característica marcada que ajudi a facilitar la lectura genèrica o de classe. En el cas dels verbs, la reduplicació o l'aspecte perfectiu sovint es fan servir per indicar que el predicat és característic o un hàbit. En total hi ha quatre opcions possibles: tant el SN com l'oració porten marques de genericitat, en porta només un, en porta només l'altre o no porta cap dels dos. En les oracions d'exemple, només (63) porta una marca de genericitat: en l'oració, pel verb ÉS.

Una altra informació rellevant per a l'anàlisi és la presència de components no manuals (CNM) i la localització o no del referent en l'espai. En l'exemple (63), el signe PLÀTAN s'articula amb les celles arrufades, mentre que a (64) les celles estan alçades i hi ha una inclinació del tors i una mirada cap l'espai sígnic del sintagma DEPARTAMENT GAT. Pel que fa a la localització, el primer exemple no situa el referent en cap punt de l'espai, però el segon contrasta el grup dels felins amb el subgrup del gat col·locant cadascun en un lateral diferent.

Com que l'ús de l'espai pot respondre tant a motius discursius com a sintàctics (com per exemple, concordança entre subjecte i objecte), cal tenir aquests darrers casos en compte. Per a això, vaig anotar també la funció gramatical del referent i vaig considerar tres opcions possibles: subjecte intransitiu, en els casos en què el predicat no té un objecte, com a (63) i (64); subjecte transitiu, en els que sí que en té, i objecte.

Capítol 5

Resultats

5.1 Elicitacions

El conjunt de dades provinent de les dues elicitacions consta de 244 enregistraments en total: 149 de Barberà i Quer (2015) (BQ) i 95 del projecte *Generics across languages* (GL). Pel que fa a la llargada de les oracions del primer conjunt, el mínim és 2 signes (separats en la glossa per un espai); el màxim, 13; la mitjana, 4,3; la mediana, 4 i la desviació estàndard, 1,7. En el segon, el mínim és 3; el màxim, 28; la mitjana, 7,5; la mediana, 6 i la desviació estàndard, 4. Queda clar, doncs, que les oracions de GL són en general més llargues que les de BQ. No obstant això, el contingut i l'estil és prou semblant entre els dos conjunts i, per tant, és adequat comparar-los.

La distribució de les quatre interpretacions possibles (de classe, genèrica, d'objecte habitual i d'objecte episòdica) és també força semblant entre les dues elicitacions. En totes dues la més freqüent és la genèrica, que representa entre la meitat i dos terços del total, i la que ho és menys és la d'objecte amb un esdeveniment episòdic, que ocorre en menys d'un 10% dels casos. La posició de les altres dues lectures, de classe i d'objecte amb habitualitat, varia en cadascun dels conjunts. En la taula 1 es pot veure en detall el nombre d'ocurrències de cada interpretació i el percentatge que representa dins de cada conjunt. Pel que fa a la lectura de subgrup, que es reparteix entre la de classe i la genèrica, està present en 21 oracions (14,1%) de BQ i en 12 (12,6%) de GL.

Com estableix la literatura, la genericitat s'expressa tant a nivell nominal com a oracional. Pel que fa al primer, es pot veure en la taula 2 la distribució de les

Lectura	Barberà i Quer (2015)	Generics across languages	Total
De classe	21 (14,1%)	20 (21,1%)	41
Genèrica	97 (65,1%)	52 (54,7%)	149
D'objecte (hab.)	26 (17,4%)	14 (14,7%)	40
D'objecte (ep.)	5 (3,4%)	9 (9,5%)	14
Total	149	95	244

Taula 1: Distribució de les quatre lectures en les oracions dels dos conjunts.

principals formes que poden tenir els sintagmes nominals dins dels dos conjunts. Per ordre, els grups són: el nom escarit; el nom sol, però localitzat; el nom reduplicat; el nom i un índex; el nom i un índex reduplicat; el nom i un índex plural; el nom i el determinant UN; el nom i l'adjectiu CONCRET; el pronom de primera persona i un nom propi (NP). Cal tenir en compte que les etiquetes són la forma més representativa del grup i que el nom escarit inclou els sintagmes d'aquest tipus que també porten un adjectiu o que els modificadors poden anar abans o després del nucli, per exemple.

En totes dues elicitacions, el més freqüent és el nom escarit, la forma menys marcada, seguit del nom reduplicat o localitzat. Pot semblar que el fet que el nom localitzat sigui tan freqüent en les dues lectures genèriques contradiu la literatura, però en molts casos és producte de les necessitats sintàctiques o pragmaticodiscursives de l'oració. Més avall exploro la relació entre lectura, localització i funció gramatical.

La diferència més notable entre els dos conjunts són les estratègies que no comparteixen. Algunes s'expliquen fàcilment, com els noms propis o el pronom de primera persona del singular, perquè depenen del contingut de la frase elicitada. En canvi, l'ús de l'índex plural és gairebé inexistent en les dades de BQ i, quan hi apareix, no és amb la lectura genèrica dels de GL. El mateix, tot i que menys marcadament, ho veiem en l'ús del signe ALGUNS. La tendència inversa la trobem en el signe CONCRET, que apareix pocs cops a BQ i cap a GL.

La mateixa anàlisi es pot fer a nivell oracional, com mostra la taula 3. Per ordre, són: el verb sense modificar, el verb reduplicat, l'expressió CARÀCTER TÍPIC, adverbis de freqüència com SEMPRE++ o CADA-DIA++, el signe VISTA++, el verb més el signe ÉS, més el signe VERITAT, més el signe LLEI, més el signe TENDÈNCIA i més la combinació TENDÈNCIA ÉS.

L'estratègia més freqüent és en tots dos casos la forma menys marcada, el verb (o un adjectiu predicatiu) per si sol. Més enllà d'aquí, les dades presenten força diferències. La segona forma més comuna a GL és la reduplicació del verb, la distribució de la

Forma SN	Lectura									
	Barberà i Quer (2015)					Generics across languages				
	cl.	gen.	hab.	ep.	Total	cl.	gen.	hab.	ep.	Total
N	29%	79%	15%		58%	40%	40%	64%	29%	42%
N _a	62%	11%			16%	35%	8%	7%	14%	14%
N++	10%	8%			7%	15%	21%	7%	43%	19%
N IX3			8%		1%					
N IX3++						5%		14%		3%
N IX3pl				40%	1%		23%	7%		14%
UN N			4%	20%	1%			14%	14%	3%
N CONC.		1%	12%		3%					
ALG. N						10%	6%			5%
IX1			27%	40%	6%					
NP			35%		6%					
Total	21	97	26	5	149	20	52	14	7	95

Taula 2: Relació entre la forma del SN i la lectura de les oracions dels dos conjunts (percentatges respecte del total de cada columna).

qual pot semblar diferent de BQ, però segurament això és producte del contingut de les oracions.

La resta d'estratègies de GL són poc freqüents i només n'hi ha una de no compartida amb BQ: VERITAT, que forma part del grup dels marcadors explícits de genericitat-habitualitat. D'aquests marcadors, el més freqüent i l'únic compartit pels dos conjunts és ÉS. La resta, els propis de BQ són LLEI, TENDÈNCIA i TENDÈNCIA ÉS, que es fan servir tant amb interpretacions genèriques com habituals, però no amb la de classe.

A partir d'aquesta categorització de les formes del sintagma nominal i de l'oració, podem analitzar d'on prové la genericitat, és a dir, quins estan marcats. La taula 4 mostra aquesta classificació. Pel que fa a la distribució general, la proporció d'oracions en què o bé tant el SN com l'oració estan marcats o bé cap dels dos ho està és gairebé la mateixa per als dos conjunts de dades. En els casos en què només un dels elements està marcat, en canvi, sí que s'hi observa una diferència clara: a BQ gairebé sempre és l'oració, mentre que a GL la proporció és la mateixa.

Mirant la taula per columnes també s'identifica una altra tendència. A BQ, si les oracions amb lectura genèrica tenen un dels dos elements marcats, és l'oració en pràcticament la totalitat dels casos. En canvi, a GL hi passa el contrari, el més comú és que estigui marcat només el SN, cosa interessant perquè en la resta de lectures no ho està quasi mai.

F. oració	Lectura									
	Barberà i Quer (2015)					Generics across languages				
	cl.	gen.	hab.	ep.	Total	cl.	gen.	hab.	ep.	Total
V	62%	44%	27%	60%	44%	50%	90%	14%	22%	64%
V++		11%	12%		9%	25%	6%	36%	78%	21%
C. TÍPIC		4%			3%					
SEMPRE			12%		2%			36%		5%
VISTA++		6%	23%		8%			14%		2%
ÉS	38%	23%	4%	40%	22%	15%	4%			5%
VERITAT						10%				2%
LLEI		4%	4%		3%					
TEND.		3%	12%		4%					
TEND. ÉS		4%	8%		4%					
Total	21	97	26	5	149	20	52	14	9	95

Taula 3: Relació entre la forma de l'oració i la lectura de les oracions dels dos conjunts (percentatges respecte del total de cada columna).

Origen	Lectura									
	Barberà i Quer (2015)					Generics across languages				
	cl.	gen.	hab.	ep.	Total	cl.	gen.	hab.	ep.	Total
SN		4%	8%		4%		50%			27%
Oració	81%	50%	77%		57%	55%	10%	71%	11%	28%
Ambdós	5%	6%			5%	25%	4%		22%	10%
Cap	14%	40%	15%	100%	34%	20%	36%	29%	67%	35%
Total	21	97	26	5	149	20	52	14	9	95

Taula 4: Relació entre l'origen de la genericitat i la lectura de les oracions dels dos conjunts (percentatges respecte del total de cada columna).

La taula 5 mostra la distribució de cadascun dels components no manuals de cada sintagma nominal. Com que cada SN pot portar més d'un CNM, no es mostra la suma del total de cada columna, sinó el nombre total d'oracions de cada lectura. Per ordre, els CNMs possibles són: celles alçades, mirada a l'espai sígnic, celles arrufades, cap inclinat, ulls aclucats i moviment de tors. Pel que fa a l'anàlisi, sembla que no hi ha tendències clares més enllà que l'alçament de celles és present en gairebé la totalitat de les oracions dels dos conjunts, segurament perquè els SN analitzats són el tòpic de l'oració.

L'última anàlisi de les dades provinents de les elicitacions per fer és comparar la localització del SN amb la lectura de l'oració tenint en compte la funció gramatical. La taula 6 en mostra la distribució amb les tres opcions identificades: el nom no està situat en l'espai, se situa en un lateral o se situa mitjançant un classificador. Ca-

CNM	Lectura									
	Barberà i Quer (2015)					Generics across languages				
	cl.	gen.	hab.	ep.	Total	cl.	gen.	hab.	ep.	Total
br	100%	90%	85%	80%	91%	80%	92%	86%	44%	84%
eg	29%	10%	12%	60%	15%	10%	23%		33%	18%
fb		11%	19%		11%	10%	8%		44%	11%
ht	10%	14%	12%	20%	13%	20%	33%	21%	22%	28%
se		1%	8%	60%	4%	5%	4%	7%		4%
tm		6%	4%		5%	25%	27%	21%	33%	26%
Total	21	97	26	5	149	20	52	14	9	95

Taula 5: Relació entre els CNM articulats amb el SN i la lectura de les oracions dels dos conjunts (percentatges respecte del total de cada columna).

dascuna d'aquestes opcions està alhora desglossada per funció gramatical: subjecte intransitiu, subjecte transitiu o objecte.

La interacció entre funció i localització és important perquè la relació gramatical entre el subjecte i l'objecte es pot expressar amb l'espai i, per tant, això explica que hi hagi SN amb lectura genèrica localitzats. En aquest sentit, doncs, el més rellevant són els subjectes intransitius lateralitzats amb lectura de classe o genèrica, ja que sembla que contradiuen la literatura. A BQ representen un 16,8% mentre que a GL, un 9,4%.

En el cas de GL, hi ha dos motius aparents per la localització de SN amb lectura genèrica o de classe amb la funció de subjecte intransitiu. El primer és el fet de contrastar dos subgrups alhora, com a (65). El segon és semblant: es localitza en l'espai un grup per “extreure'n” un subgrup, com a (66). La situació de BQ és gairebé idèntica i també trobem dos casos diferents. El primer torna a ser la relació grup-subgrup, com il·lustra (67), i el segon és nou però també té un contrast, tot i que aquest cop entre passat i present, com a (68).

- (65) [PLÀTAN CARÀCTER ILLA ^CANÀRIES]_a [PLÀTAN CARÀCTER COSTA-RICA]_b IX3dual_{ab} DESACORD (GL19)

‘El plàtan de les Canàries i el plàtan de Costa Rica no són el mateix.’

- (66) [CARÀCTER CLASSE GAT ENORME]_a LLEÓ_b DINS_a (GL28)

‘El lleó pertany a la classe dels grans fèlids.’

- (67) GRUP FELÍ DEPARTAMENT GAT AGRESSIU NO (BQ119)

‘D'entre els felins, els gats no són agressius.’

(68) PASSAT++ PERSONA_a MICO_a CANVI_b HUMÀ_b (BQ142)

‘Fa molt de temps, els humans van evolucionar dels micos.’

Loc.	Fun.	Lectura									
		Barberà i Quer (2015)					Generics across languages				
		cl.	gen.	hab.	ep.	Total	cl.	gen.	hab.	ep.	Total
No	SI	29%	57%	85%		56%	50%	31%			27%
	ST		35%	12%		25%		19%			11%
	O			4%	20%	1%	15%		50%	44%	15%
	Sub.	29%	92%	96%	20%	81%	65%	50%	50%	44%	53%
Lat.	SI	71%	8%		40%	17%	20%	10%			9%
	ST			4%		1%		21%			12%
	O						15%	12%	14%	56%	17%
	Sub.	71%	8%	4%	40%	17%	35%	42%	14%	56%	38%
Cl.	SI						15%				3%
	ST										
	O			8%		1%		2%	36%		6%
	Sub.			8%		1%	15%	8%	36%		9%
Total		21	97	26	5	149	20	52	14	9	95

Taula 6: Relació entre la localització i la funció gramatical dels SN nominals i la lectura de les oracions dels dos conjunts (percentatges respecte del total de cada columna).

Recapitulació

En aquest apartat resumeixo breument les troballes més rellevants d'aquesta part de l'anàlisi. Pel que fa als sintagmes nominals, concorda amb la literatura que la forma més freqüent sigui el nombre escarrit, que no està marcat ni pel que fa a nombre ni pel que fa a definitud. Entre les altres formes dels SN, totes molt menys freqüents, n'hi ha de no compartides entre els dos conjunts. La més interessant d'aquestes és l'índex plural, que sembla que podria estar força relacionat amb la genericitat.

De la mateixa anàlisi, però amb la forma de les oracions, n'ha sotit una conclusió semblant. L'estratègia més freqüent és el verb (o un adjectiu predicatiu) sense reduplicació ni cap altre marca. Entre les altres n'hi tornen a haver de no compartides, marcadors oracionals semblants a ÉS. El més destacable d'aquests és el signe VERITAT, que sembla que no s'havia descrit en la literatura.

A l'hora d'estudiar quin dels dos elements estava marcat per indicar genericitat (el SN i l'oració), he detectat una divergència en els casos en què només un dels dos està marcat. A BQ, en tots els casos la marca és oracional, peò a BL estan repartits

equitativament entre només el SN o només l'oració. Finalment, sobre els CNM, l'única observació que he pogut fer de les dades és que gairebé tots els SN porten alçament de celles, probablement perquè són el tòpic.

5.2 Genèrics-d vs. Genèrics-i

Per analitzar les dades obtingudes a partir d'aplicar els diagnòstics de Krifka i Gerstner (1987) a la LSC és convenient tenir present els resultats d'aplicar-los a l'anglès. La taula 7 mostra justament això. Els diagnòstics estan explicats en detall a l'apartat 4.1.3, però com a resum, són els següents: predicats que exigeixen lectura de classe (1), predicats dinàmics (2), predicats que expressen propietats accidentals (3a) i essencials (3b) i predicats de classe aplicats a SN que representin *non well-established kinds*. A partir dels resultats, Krifka divideix els SN en dos: els que passen el quart diagnòstic són genèrics-i i els altres, genèrics-d.

Forma SN	Diagnòstic				
	Genèrics-d				Genèrics-i
	1	2	3a	3b	
SG def.	Sí	Sí	Sí	Sí	No
PL def.	Sí	Sí	Sí	Sí	No
SG ind.	No	No	No	Sí	Sí
SG bare	Sí	Sí	Sí	Sí	Sí
PL bare	Sí	Sí	Sí	Sí	Sí

Taula 7: Resultats d'aplicar els diagnòstics de Krifka i Gerstner (1987) als SN de l'anglès.

Si intentem aplicar la mateixa divisió a les dades de l'LSC, però, veurem que no hi encaixen. Com mostra la taula 8, l'únic aspecte que tenen en comú és que el nom escarit passa totes quatre proves. Una diferència important és que l'LSC té un tipus de sintagma que no és vàlid en cap dels diagnòstics: el nom localitzat. Els informants van deixar ben clar, tanmateix, que calia un context discursiu en què el referent estigués ancorat a un locus com, per exemple, que n'hi hagués més d'un i fos necessari contrastar. A més, en molts casos no hi ha una lectura purament genèrica o de classe, sinó que és de subgrup, cosa que no passa amb l'anglès. Cal tenir en compte també que els casos en què un SN no passa un diagnòstic concret això pot ser o bé perquè no és reeixit o bé perquè té una interpretació d'objecte.

Més enllà d'aquí, però, sembla que no hi ha un patró clar, sobretot perquè aquests són els dos únics sintagmes en què els dos informants estan sempre d'acord. Per comparar els dos participants pot ser útil tenir en compte la taula 9. Els casos en

Forma SN	Diagnòstic									
	Informant B					Informant C				
	1	2	3a	3b	4	1	2	3a	3b	4
N	Sí	Sí	Sí	Sí	Sí	Sí	Sí	Sí	Sí	Sí
N _a	No	No	No	No	No	No	No	No	No	No
N++	Sí	Sí	No	No	Sí	No	No	No	No	No
IX N	No	Sub.	No	Sí	Sí	No	Sub.	No	No	No
N IX	No	Sub.	No	Sí	Sí	Sub.	Sub.	No	No	No
IX++ N	Sub.	Sub.	Sub.	Sub.	Sub.	Sub.	No	No	No	No
N IX++	Sub.	Sub.	Sub.	Sub.	Sub.	Sub.	No	No	No	No
UN N	Sub.	Sub.	No	No	No	No	No	No	No	No
N UN	Sub.	Sub.	No	No	No	Sub.	No	No	No	No
IX3pl N	Sub.	Sí	Sí	Sí	Sub.	Sí	No	Sí	No	Sí
N IX3pl	Sub.	Sí	Sí	Sí	Sub.	Sí	No	Sí	No	Sí

Taula 8: Judicis dels informants B i C en els diagnòstics de Krifka i Gerstner (1987).

què estan d'acord s'han deixat amb la resposta original, però per als altres casos s'ha codificat en una escala de grisos: el negre indica desacords amb la combinació sí-no; el gris fosc, de subgrup-no i el gris clar, de subgrup-sí.

El diagnòstic en què els dos informants estan més a prop d'arribar a un consens és el 3a, que predica propietats accidentals, però tot i així no estan d'acord en si la reduplicació de l'índex és vàlida com a lectura genèrica o només de classe. En tota la resta de diagnòstics el desacord és força més pronunciat, igual que per tots els sintagmes, a banda del nom escarrit i el nom localitzat, com es destaca més amunt. Un altre aspecte en què gairebé concorden és en les parelles de sintagmes amb un modificador: només hi ha diferències entre posar-lo davant o darrere en dos sintagmes en un sol diagnòstic per a l'informant C.

La diferència més gran entre tots dos informants, però, és el fet que l'informant B accepta molts més SN en tots els diagnòstics en general, mentre que per a C ben pocs són reeixits. Això sobta sobretot pel que fa a l'índex plural, perquè B, que gairebé no el fa servir en les dades de Barberà i Quer (2015), l'accepta en tots els casos (encara que sigui amb lectura de subgrup) i C, que el fa servir sovint, només el troba acceptable en tres de cinc casos.

Si mirem de quantificar els casos en què els dos informants estan d'acord i no ho estan, els seus judicis coincideixen en 28 casos i difereixen en els altres 27. Posant el focus en els desacords, el cas menys freqüent, amb només 4 ocurrences, és la parella subgrup-sí; seguida del totalment polaritzat sí-no, amb 11 casos, i el més freqüent és la parella subgrup-no, amb 12.

Per intentar forçar un consens, es pot considerar que la interpretació lectura de subgrup no és purament genèrica, perquè ja no aplica en general a tots els individus del grup. Amb aquesta reducció, doncs, els parlants passarien a estar d'acord en tot el diagnòstic 3a i, encara més rellevant, en els SN amb UN i amb l'índex reduplicat, que no tenen mai una lectura genèrica pura. Així doncs, només queden tres SN en què els informants no es posen d'acord: el nom reduplicat, el nom amb un índex i el nom amb un índex plural.

Forma SN	Diagnòstic				
	1	2	3a	3b	4
N	Sí	Sí	Sí	Sí	Sí
N _a	No	No	No	No	No
N++			No	No	
IX N	No	Sub.	No		
N IX		Sub.	No		
IX++ N	Sub.				
N IX++	Sub.				
UN N			No	No	No
N UN		Sub.	No	No	No
IX3pl N			Sí		
N IX3pl			Sí		

Taula 9: Acord entre els judicis dels informants B i C en els diagnòstics de Krifka i Gerstner (1987).

Recapitulació

En aquesta secció presento les troballes principals provinents d'aplicar els diagnòstics de Krifka i Gerstner (1987) a la LSC. El que es fa palès ràpidament és que el patró que s'observa en l'anglès no està present en la LSC i que, de fet, l'única coincidència és que el nom escarit passa totes les proves. A diferència d l'anglès, però, hi ha un tipus de sintagma, el nom localitzat, que no en passa cap i força casos en què la lectura no és purament genèrica o de classe, sinó que es fa referència a un subgrup.

Pel que fa als parlants, coincideixen només en la meitat de casos i només del tot en dos sintagmes: el nom escarit i el nom localitzat. La diferència més evident és que l'informant B és molt més "tolerant" que el C, fins i tot amb l'índex plural, que és una estratègia pròpia d'aquest darrer. Si comptem els casos en què la lectura és de subgrup com a no genèrica, no passen cap diagnòstic el nom acompanyat d'un índex reduplicat ni el nom amb el singe UN. Així doncs, els únics en què queden desacords són el nom reduplicat, el nom amb un índex i el nom amb un índex plural.

Capítol 6

Discussió

En aquest capítol elaboro sobre els resultats presentats en l'anterior. Primer defenso per què descriure l'expressió de la genericitat en les LS pot aportar molt a l'estudi d'aquest fenomen i seguidament, com les meves troballes es relacionen amb les de la literatura anterior. A continuació presento els indicis de microdiacronia entre la generació de signants joves i la de signants d'edat avançada i, finalment, presento noves línies de recerca per continuar la investigació.

6.1 Les LS i la genericitat

Com s'ha pogut veure en aquest treball, les característiques de la LSC, compartides amb les altres LS, fan que l'expressió de la genericitat sigui molt diferent de com és en les LO. Aquestes característiques són, principalment, l'ús de l'espai i els CNM. La manera com es marquen el nombre i la definitud també són diferents de les llengües en què més s'ha estudiat aquest fenomen, principalment l'anglès, però tot i així en aquest aspecte les LS no són úniques.

Pel que fa a l'ús de l'espai, doncs, en aquest treball he corroborat l'observació de la literatura que els SN amb referència genèrica o de classe no poden estar situats en l'espai si no és per motius sintàctics o discursius. Tot i que l'ús de l'espai per assignar referents pot tenir paral·lels en les LO (en narracions no seria estrany sentir “i el primer home va i diu al segon...”), no sembla que hi hagi una limitació semblant en les LO.

La literatura també vincula els CNM amb la genericitat afirmant que els SN amb aquest tipus de referència es marquen amb l'alçament de les cel·les. Així doncs, amb el meu estudi he pogut corroborar que es compleix en gairebé la totalitat dels casos.

Tot i que en aquest aspecte no hi ha tanta diferència entre els SN genèrics i els que no ho són com amb la limitació en l'ús de l'espai, l'ús de CNM també és un fenomen que no trobem fora de les LS. En aquest sentit, per tant, també queda clar que les LS expressen la genericitat amb estratègies diferents.

Finalment, en aplicar els diagnòstics de Krifka i Gerstner (1987) per separar els tipus de SN en genèrics-d i genèrics-i he pogut fer observacions interessants. En primer lloc, és clar que el patró que Krifka i Gerstner troben per a l'anglès no és aplicable a la LSC. A més, un tipus de sintagma, tot i ser gramatical, no és reeixit en cap de les proves. Una altra diferència amb l'anglès és el fet que alguns SN tenen una lectura no purament genèrica o de classe, sinó de subgrup. Finalment, hi ha una falta de consens entre els dos informants que podria ser indicatiu de microdiacronia (vegeu més avall l'apartat 6.3) o, si més no, del fet que l'expressió de la genericitat no està tan consolidada en la LSC. Totes aquestes observacions separen la LSC de l'anglès i altres llengües relacionades pel que fa a l'expressió de la genericitat i sembla que apunten que l'estudi d'aquest fenomen en les LS pot ser veritablement fructífer.

6.2 Relació amb estudis previs

En l'apartat anterior ja s'ha explicat com aquest estudi corrobora la limitació en l'ús de l'espai amb els SN genèrics i l'alçament de cel·les amb els mateixos. Una altra observació que trobem en la literatura és la de de Vriendt i Rasquinet (1990), que afirmen que el que facilita la lectura genèrica és justament l'absència de qualsevol marca. En aquest sentit, les dades del meu treball també ho mostren, ja que la forma tant del SN com de l'oració més comuna és simplement el nom o el verb escarrit, respectivament.

Centrant-nos en l'únic estudi previ específic en LSC, el de Barberà i Quer (2015), a banda de corroborar-ne les troballes, sembla que he detectat un nou signe vinculat amb la genericitat. Barberà i Quer havien trobat *ÉS*, *TENDÈNCIA* i *LLEI*, però als enregistraments de la nova elicitació hi apareix també el signe *VERITAT*. Per la quantitat de dades de què dispenso m'és impossible caracteritzar-lo completament, però en estudis futurs caldrà tenir-lo en compte.

Un últim matís respecte la recerca prèvia és sobre si els genèrics poden portar un índex, cosa que segons investigadors com Barberà (2012) no és possible. Tanmateix, amb les dades de l'elicitació per al projecte *Generics across languages*, he detectat una vinculació entre l'índex plural i els SN amb referència genèrica. En les oracions de l'informant C, aquesta estratègia només coocorre també amb oracions habituals.

Sembla, doncs, que aquesta estratègia és una excepció i que cal estudiar-la més detalladament.

6.3 Microdiacronia entre els signants de LSC

En els apartats anteriors ja s'ha esmentat algun aspecte relacionat amb la possible diacronia entre la generació de signants joves i la d'edat avançada. Per exemple, he esmentat que el signant més jove fa servir l'índex plural amb referents genèric i habituals, cosa que els signants de les dades de Barberà i Quer (2015) no fan. A banda, passa una cosa semblant amb el signe *ALGUNS* i, a la inversa, amb el signe *CONCRET*. Sembla, doncs, que hi ha una diferència en les estratègies preferides per expressar la genericitat entre les dues generacions.

Una cosa semblant passa amb els marcadors oracionals com el signe *ÉS*, l'únic que comparteixen els dos conjunts de dades. A les dades de BQ hi trobem també els signes *TENDÈNCIA* i *LLEI*, absents en les de GL, i a la inversa passa el mateix amb el signe *VERITAT*, que no havia estat descrit com a marcador oracional caracteritzador. Aquesta discrepància apunta també en la direcció d'una variació generacional.

També hi ha una diferència entre els dos conjunts de dades a l'hora de marcar la genericitat en el SN i en l'oració. Quan els informants de BQ en marquen un de sol, gairebé sempre és l'oració. En canvi, l'informant de GL marca només el SN o només l'oració en la mateixa proporció. Tot i que les dades no em permeten esbrinar-ne el motiu, és un aspecte interessant per estudiar.

Finalment, aplicant els diagnòstics de Krifka i Gerstner (1987) per separat amb l'informant B de BQ i amb l'informant C de GL, també he detectat discrepàncies. El parlant més gran admet que més tipus de sintagmes tinguin una interpretació genèrica o de classe (completa o de subgrup) en més casos que no pas el parlant més jove. Això és particularment curiós, però, pel que fa al nom acompanyat de l'índex plural, ja que l'informant C el fa servir molt més, però alhora no l'admet en tants casos com el B.

6.4 Noves línies de recerca

Un dels objectius del treball és establir línies de recerca clares per aprofundir en com s'expressa la genericitat en LSC. Així doncs, en base al que he tractat en els apartats anteriors, en aquest proposo diverses idees. Per començar, per explotar més l'aspecte de microdiacronia, es podrien tenir en compte parlants de mitjana edat i

de la tercera edat, per tenir en compte més generacions.

Sobre els diagnòstics de Krifka i Gerstner (1987), donaria més solidesa a les troballes d'aplicar-los a la LSC si es fessin amb més parlants. Valdria la pena, a més, fer diferents sessions amb cadascun per obtenir-ne resultats més sòlids, ja que el fenomen de la genericitat presenta dificultats a l'hora de reflexionar-hi i fer-ne judicis.

També valdria la pena elicitar dades amb la metodologia que hem seguit en aquest treball, però pensant en les característiques concretes de la LSC. El *toolkit* del projecte *Generics across languages* no està pensat per a cap llengua en concret, sinó que busca ser multilingüe, i per tant no acaba d'aprofundir en cap aspecte en concret. Amb una elicitació feta a mida, es podrien matisar realment les observacions presents en la literatura i en el meu treball.

Proposo també fer una elicitació més natural en línia amb el mètode de de Vriendt i Rasquinet (1990). Com s'explica en l'apartat 3.3.1, els dos autors demanen a persones sordes que tinguin una conversa espontània amb poques instruccions. Per exemple, demanen a un participant que expliqui a l'altre que ha menjat un kiwi per esmorzar i, a l'altre, que faci veure que no sap què és un kiwi. D'aquesta manera es poden obtenir dades encara més fiables. A més, es podrien incloure en l'estudi parelles no només de la mateixa generació, sinó mixtes, per obtenir més informació sobre la possible microdiacronia.

Finalment, un cop s'hagi assolit una descripció més completa no només del comportament dels genèrics en LSC, sinó també de la definitud, es podria classificar la LSC per tipologia lingüística. Estudis com Dayal (2011) o Dayal i Saġ (2020) comparen llengües de famílies molt diverses i seria interessant veure com hi encaixen les LS.

Capítol 7

Conclusions

En aquest treball he presentat les meves troballes sobre l'expressió de la genericitat en LSC a partir d'analitzar tres conjunts de dades: dos conjunts d'enregistraments i el resultat d'aplicar els diagnòstics de Krifka i Gerstner (1987) a la LSC. Els estudis previs del mateix fenomen en altres LS són relativament superficials i no n'hi ha cap que faci servir dades numèriques o que presenti una descripció completa (per exemple, de Vriendt i Rasquinet, 1990; Wilbur, 1998 o Wilbur i Patschke, 1999).

Pel que fa a la LSC, cal tenir en compte que el treball previ de Barberà i Quer (2015), tot i ser una gran primera aproximació, no és un treball escrit, sinó una presentació. A continuació presento les limitacions del meu treball i com, tot i aquestes, porta l'estudi de la genericitat en les LS més enllà.

Cadascun dels tres conjunts de dades en què m'he basat per a la meva anàlisi té inconvenients. En el cas dels enregistraments de Barberà i Quer (2015), per exemple, tenen deu anys i no van ser pensats per fer-ne un anàlisi sistemàtica. Una cosa semblant passa amb les dades del projecte *Generics across languages*, que, tot i ser actual, l'elicitació no estava dissenyada expressament per elaborar sobre el coneixement previ de la genericitat en la LSC. Finalment, a l'hora d'aplicar els diagnòstics de Krifka i Gerstner (1987), només vaig reunir-me un sol cop amb cada participant, de manera que els resultats podrien estar esbiaixats.

Tot i això, considero que he assolit els tres objectius que em vaig proposar. En el cas del primer, comprovar si les hipòtesis de Barberà i Quer (2015) expliquen les noves dades, he corroborat algunes observacions (els referents genèrics no es localitzen), n'he perfilat d'altres (tot i que els índex sense nombre no poden coocorrer amb genèrics, l'índex plural sí que pot) i he descrit un nou signe relacionat amb la

genericitat: VERITAT.

El segon objectiu, detectar una possible microdiacronia entre dues generacions de signants, també l'he assolit. Comparant les dades de les elicitacions he comprovat que les estratègies per expressar la genericitat presenten variació per edat i, amb els diagnòstics, he vist també que la percepció del fenomen no és la mateixa per als dos informants.

Finalment, en l'apartat 6.4 he complert el tercer objectiu, establir noves línies de recerca clares per continuar la investigació. El meu treball no és cap punt final a la qüestió, però considero que és un pas endavant i confio que serà útil a l'hora continuar la investigació, no només en LSC, sinó en altres LS.

Bibliografia

- Abner, Natasha i Wilbur, Ronnie B. (2017). Quantification in american sign language. En Paperno, Denis i Keenan, Edward L., editors, *Handbook of Quantifiers in Natural Language: Volume II*, volum 97 de *Studies in Linguistics and Philosophy*, p. 21–59. Springer, Cham.
- Ahn, Dorothy (2019). *The determinacy scale: A competition mechanism for anaphoric expressions*. Ph.d. dissertation, Harvard University, Cambridge, MA.
- Barberà, Gemma (2012). *The meaning of space in Catalan Sign Language (LSC): Reference, specificity and structure in signed discourse*. Ph.d. dissertation, Universitat Pompeu Fabra, Barcelona.
- Barberà, Gemma i Quer, Josep (2015). Conveying genericity in catalan sign language (lsc). En *Proceedings of the SigGram Meeting*, Barcelona. Conference presentation.
- Bertone, Carmela (2007). *La struttura del sintagma determinante nella Lingua dei Segni Italiana (LIS)*. Ph.d. dissertation, Università Ca' Foscari Venezia, Venezia.
- Carlson, Gregory N. (1977). *Reference to Kinds in English*. Ph.d. dissertation, University of Massachusetts Amherst, Amherst, MA.
- Carlson, Gregory N. (2005). Generics, habituals and iteratives. Manuscript.
- Carlson, Gregory N. (2009). Generics and concepts. En *Kinds, Things, and Stuff: Mass Terms and Generics*, p. 16–35.
- Dayal, Veneeta (2011). Bare noun phrases. En *Semantics: An International Handbook of Natural Language Meaning*, p. 149–176. Walter de Gruyter, Berlin.
- Dayal, Veneeta i Sağ, Yağmur (2020). Determiners and bare nouns. *Annual Review of Linguistics*, 6(1):173–194.

- de Vriendt, Sven i Rasquinet, Marie (1990). The expression of genericity in sign language. En Prillwitz, Siegmund i Vollhaber, Thomas, editors, *Current Trends in European Sign Language Research*, p. 249–253. Signum, Hamburg.
- Dobrovie-Sorin, Carmen i Falk, Yehuda (2003). Adverbs of quantification and genericity. En *Questions Empiriques et Formalisation en Syntaxe et Sémantique*, p. 27–44.
- Fischer, Susan i Gough, Bonnie (1978). Verbs in american sign language. *Sign Language Studies*, 18(1):17–48.
- Klima, Edward S. i Bellugi, Ursula (1979). *The Signs of Language*. Harvard University Press, Cambridge, MA.
- Krifka, Manfred i Gerstner, Claudia (1987). An outline of genericity. Technical report, Seminar für natürlich-sprachliche Systeme, Universität Tübingen.
- Krifka, Manfred, Pelletier, Francis Jeffry, Carlson, Gregory N., van der Meulen, Alice ter, Chierchia, Gennaro, i Link, Godehard (1995). Genericity: An introduction. En Carlson, Gregory N. i Pelletier, Francis Jeffry, editors, *The Generic Book*, p. 1–124. University of Chicago Press, Chicago.
- Lawler, John (1973). Studies in english generics. *University of Michigan Papers in Linguistics*, 1.
- Pfau, Roland i Quer, Josep (2010). Nonmanuals: Their prosodic and grammatical roles. En Brentari, Diane, editor, *Sign Languages*, Cambridge Language Surveys, p. 381–402. Cambridge University Press.
- Quer, Josep (2012). Quantificational strategies across language modalities. En *Logic, Language and Meaning: 18th Amsterdam Colloquium, Revised Selected Papers*, Amsterdam. Proceedings of the conference held December 19–21, 2011.
- Quer, Josep i Barberà, Gemma, editors (2020). *A Grammar of Catalan Sign Language (LSC)*. SIGN-HUB Sign Language Grammar Series. 1st edició. Accessed 31-10-2021.
- Quer, Josep, Rondoni, Eva M., Barberà, Gemma, Frigola, Santiago, Aliaga, Delfina, Boronat, Josep, Gil, Joan M., Iglesias, Pilar, i Martínez, Marina (2005). *Gramàtica bàsica LSC*. FESOCA, DOMAD, Barcelona. Directors: Josep Quer (general), Eva M. Rondoni (tècnica).

- Seres, Dara (2020). *The expression of genericity in languages with and without articles*. Ph.d. dissertation, Universitat Autònoma de Barcelona, Barcelona.
- Wilbur, Ronnie B. (1998). Generic and habitual structures in asl: The role of brow raise. En *Theoretical Issues in Sign Language Research*, Washington, DC. Invited talk, Gallaudet University.
- Wilbur, Ronnie B. i Patschke, Cynthia (1999). Syntactic correlates of brow raise in asl. *Sign Language & Linguistics*, 2(1):3–41.
- Zimmer, Jeri i Patschke, Cynthia (1990). A class of determiners in asl. En Fischer, Susan D. i Siple, Patricia, editors, *Sign Language Research: Theoretical Issues*, p. 201–210.

Apèndix

Les dades es poden consultar a través de l'enllaç següent:

<https://tinyurl.com/3fa7ywbb>

En les pestanyes “Dades GL” i “Dades BQ (2015)” hi ha l’ anotació completa per a cadascun dels vídeos de les dues elicitacions. Els enregistraments es poden consultar a través dels enllaços en la columna “Nom”.